

Cumhuriyet Döneminde Türk Kadını'nın Eğitimi*

Ulviye ÖZER**

Her toplumda bireylere verilen değer ona duyulan saygı ve bakış açısı hiç şüphesiz o toplumun sosyo-kültürel yapısı ile bu yapıyı oluşturan tarihi, dini ve sanatsal geçmiş ile son derece bağlıdır.

İngiliz yazarı Stuart Mill der ki "Bir medeniyetin düzeyini ölçmek isterseniz derhal kadının hayat şartlarına bakınız". Dünya yüzünde gördüğümüz her şey kadının eseridir. Türkiye'de kadının her düzeyde erkek ile aynı hakları kazanmasını sağlayan, aynı zamanda onu erkek karşısında daha aşağı bir konuma yerleştiren tüm önlem ve düzenlemeleri ortadan kaldıran kurtarıcı Atatürk'tür. "Bir ülkenin tanıyabileceği en derin, en etkili devrim kadının kurtuluşu devrimidir" diyen Gandhi gibi düşünen Atatürk, 1922 yılında Bursa Öğretmenler Birliği'nde yaptığı konuşmada; "Öğretmenler! Ordularımızın kazandığı zafer, sizin ve ordularımızın zaferi için sadece zemin hazırladı. Hakiki zaferi siz kazanacaksınız" diyordu. Atatürk bir ülkenin huzura kavuşabilmesi için eğitimin çok önemli olduğunu ve bilhassa kadının eğitiminin daha da öncelikle ele alınması gerektiğini çeşitli konuşmalarında belirtmiştir.

Türk Eğitim Sistemi'nde medreselerin kapatılması ve bunu takiben yürürlüğe giren Tevhidi Tedrisat Yasası ile kız erkek ayrıcalığı ortadan kaldırılmıştır.

1926 Medeni Kanunu ile "Harp Okulları" dışındaki diğer tüm okulların kapıları kız öğrencilere de açılmıştır. Böylece Cumhuriyet ilk on yılında Türk Kadını'nı, kadın hakları konusunda birçok batı ülkesinden geride bırakmıştır.

1927 yılında Türkiye'nin tüm ortaokullarında karma eğitim başlatılmıştır. Bu suretle Orta Asya'dan beri kadınlı erkekli yaşamaya alışkın Türk toplumu çeşitli etkilerle yaratılan suni ayrıntıları geç de olsa yenerek özgün eğitimin içinde kendini göstermiştir.

1928 yılından itibaren de harf devriminin sonucu olarak latin harfleri ile eğitime geçilmiştir. Arapça okur-yazar oranının % 6'yı bulduğu bir toplumda Atatürk'ün önderliğinde ve ısrarı ile gerçekleştirilen bu devrim ile Türk toplumu ve bu arada bilhassa Türk Kadını Çağdaş Uygarlık ile Türkiye arasındaki farklılığı daha hızlı ortadan kaldırabilme olanağına kavuşmuştur¹.

* 5.3.1994 "Türk Kadınının Sorunları" panelinde sunulmuştur.

** Prof. Dr.; Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı

1930-1940 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı'nın büyük çabaları sonucu geliştirilen yeni örgün eğitim modelleri ile Teknik Okullarda bilhassa kız öğrencilerin lehine olan eğitime geçilebilmiştir. 1927-1928 öğretim yılında 9 erkek 2 Kız Teknik Öğretim Okulu varken, 1938-1939 öğretim yılında 11 erkek ve 13 Kız Teknik Öğretim Okulu açılmıştır².

Örgün eğitimde kızlara tanınan haklar sürekli gelişmiş, fakat eğitim düzeyleri açısından erkeklere oranla sayıları daima azınlıkta kalmıştır. Bunu eğitim istatistiklerinde daha net görmek mümkündür.

1935 yılından 1985 yılına kadarki son elli yıllık dönemde kadın nüfusun okur-yazarlık ve bitirilen son eğitim kurumuna göre dağılımları incelenince Tablo 1 ve Tablo 2'de görüleceği gibi, kadınların oranı her sütunda erkeklerin oranından düşüktür. Tablolar incelenince 1985 yılında okuma-yazma bilmeyen kadın sayısı son elli yılda gösterdiği azalmaya rağmen aynı dönemde erkeklerin gösterdiği azalmadan çok daha düşüktür.

Tablo: 1

Nüfusun Okur-Yazarlık ve Cinsiyete Göre Dağılımı (%)

Sayım Yılı	Toplam	Erkek	Kadın	Okuma-Yazma Bilmeyen		Okuma-Yazma Bilen	
				E	K	E	K
1935	12862754	6213276	6649478	70.65	90.19	29.35	9.81
1940	14900126	7440395	7459731	63.80	87.08	36.20	12.82
1945 (1)	15166911	7565317	7601594	56.33	83.16	43.67	16.84
1950 (2)	17856865	8944072	8912793	54.26	80.15	45.34	19.35
1955	19366996	9819568	9547428	43.94	74.14	55.79	25.52
1960	22542016	11491184	11050832	46.33	75.11	53.59	24.83
1965	25664797	13073518	12591279	35.86	67.11	64.04	32.83
1970	29273361	14798036	14475325	29.69	58.20	70.31	41.80
1975	33530605	17256413	16274192	23.74	49.45	76.02	50.47
1980	37523623	18999101	18524522	20.01	45.32	79.94	54.69
1985	43112337	21800854	21311483	13.45	31.77	86.35	68.02

(1) 2 ve daha yukarı yaştaki nüfus

(2) 5 ve daha yukarı yaştaki nüfus

Tablo: 2
Okur-Yazar Nüfusun Bitirilen Son Öğrenim Kurumu ve Cinsiyete Göre Dağılımı

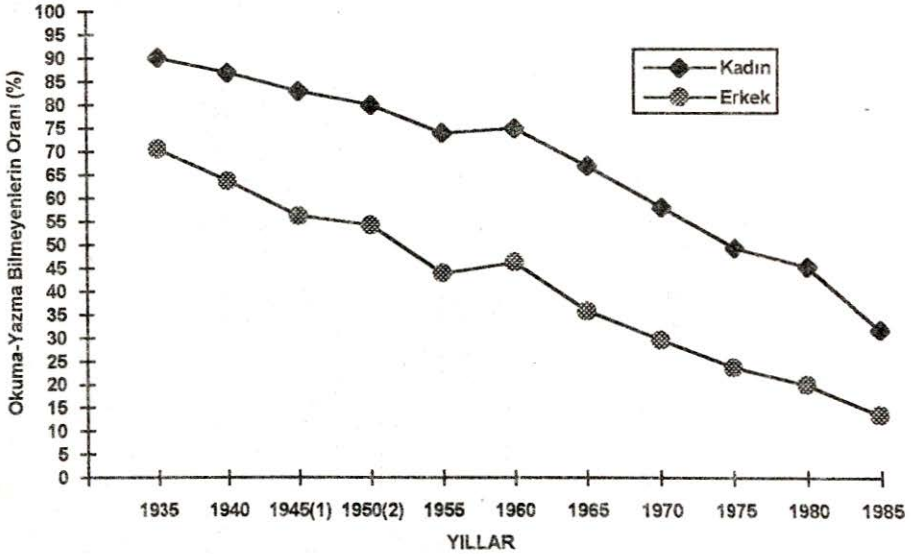
E: Erkek
K: Kadın

Yıllar	OKUR-YAZAR NÜFUSUN TOPLAM İÇİNDEKİ ORANI										OKUR-YAZAR NÜFUSUN KENDİ İÇİNDEKİ ORANI									
	Bir öğrenim Kr. Bitirmeyen		İlkokul		Ortaokul ve Dengi Okul		Lise ve Dengi		Yüksekokul ve Fakülte		Bir Öğrenim Kr. Bitirmeyen		İlkokul		Ortaokul ve Dengi Okul		Lise ve Dengi		Yüksekokul ve Fakülte	
	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K
1970	34.80	39.68	51.41	49.53	7.02	5.24	4.90	4.20	1.87	1.35	60.13	39.87	64.09	35.91	69.71	30.29	66.76	33.24	70.45	29.55
1975	27.33	30.69	56.29	57.55	8.71	6.10	6.14	4.84	2.03	0.82	58.72	41.28	60.97	39.03	68.26	31.74	66.97	33.03	79.79	20.21
1980	23.04	26.81	55.27	57.50	9.52	6.83	8.03	6.74	4.14	2.12	56.32	43.68	59.05	40.95	67.65	32.35	64.13	35.87	74.51	25.49
1985	21.84	26.53	55.12	57.94	9.80	6.60	9.46	7.27	3.78	1.66	51.67	48.33	55.26	44.74	65.85	34.15	62.80	37.20	74.78	25.22

1935-1985 dönemine ait okur-yazarlık ve cinsiyet ile ilgili verilerden elde edilen grafiklerde (Grafik: 1 ve 2) okuma yazma bilmeyen erkek sayısı hızla azalmıştır. 1940'larda II. Dünya Savaşı'nın getirdiği ekonomik kriz, Ülkemizde erkeklerin çoğunluğunun silah altında tutulması her alanda olduğu gibi kadının eğitiminde de olumsuz sonuçlar yaratmıştır. 1950'lerde çok partili döneme geçiş, kırsal bölgelerden kentlere göçün hızlanması, şehirleşme, mevcut siyasi politikalar, kadının konumunu büyük ölçüde etkilemiştir.

Grafik: 1

1935-85 Yılları Arasında Nüfusun Okuma-Yazma Bilmeyenler ve Cinsiyete Göre Dağılımı (%)



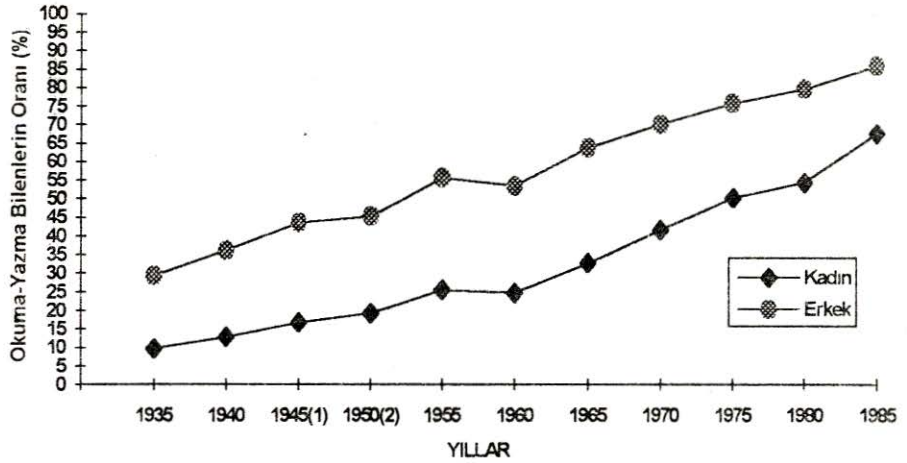
(1) 7 ve daha yukarı yaştaki nüfus

(2) 5 ve daha yukarı yaştaki nüfus

Diğer taraftan harf devriminden itibaren gerçekleştirilen okuma-yazma kampanyaları ile bir öğrenim kurumunu bitirmediği halde sadece okuyup yazabilen kadın nüfusu artmıştır. Tablo 2'de okur-yazar nüfusun bitirilen son eğitim kurumuna göre dağılımı incelenince; 1970-75-80 ve 85 yıllarında hiçbir öğrenim kurumunu bitirmeyen 11 ve yukarı yaşlarda kadınların oranında bir azalma görülmektedir.

Yüksekokul ve Fakülte mezunu kadınların oranı tablodan da görüleceği gibi 1975'de düşme göstermiş, daha sonraki yıllarda tekrar yükselmeye başlamıştır. 1985 yılı verilerine göre toplam kadın nüfusun sadece % 1.7'sini Yüksekokul ve Fakülte mezunu kadınlar oluşturmaktadır. Aynı yıl için erkeklerin oranı % 4'e yakındır. Yüksekokul ve Fakülte mezunu kadın oranlarındaki artış daha önceki kategorilerdeki kadar olmamıştır. Son 15 yıllık dönemde bu oran sadece % 0.31'lik artış göstermiştir.

Grafik: 2
1935-85 Yılları Arasında Nüfusun Okuma-Yazma Bilenler ve
Cinsiyete Göre Dağılımı (%)



(1) 7 ve daha yukarı yaştaki nüfus

(2) 5 ve daha yukarı yaştaki nüfus

Yükseköğretim Kurumları'na kayıtlı kız öğrenci sayılarında Cumhuriyet'ten günümüze devam eden bir artış söz konusudur. İş olanaklarının artırılması ve kızların okutulmasının gerekliliği inancının yaygınlaşması ile bu sayının gelecekteki yıllarda daha da artacağına şüphe yoktur.

Üniversitelerde kız öğrencilerin her alana eşit olarak dağıldığı söylenemez. Tablo 3'de kız öğrencilerin sayıca en yoğun olduğu ilk üç bölüm; dil ve edebiyat, sanat ile matematik ve fen bilimleridir. Bu dallarda kız ve erkek öğrenci oranları arasında büyük fark yoktur.

1983-88 döneminde Yükseköğretim Kurumları'nın lisans ve lisansüstü programlarına kayıtlı kız ve erkek öğrencilerin oranları arasında hâlâ iki katına varan bir farklılık görülmektedir.

Daha önce de belirtildiği gibi Atatürk'ün her alanda kadına sağladığı eşitlik ona eğitimde de fırsat eşitliği getirmiş, bu durum kadınlara meslek sahibi olarak ev dışında da toplum kalkınmasına doğrudan katılım imkanı yaratmıştır. Bu gerçek 1927 yılından itibaren kadınların toplum içindeki meslek dağılımlarında kendini göstermektedir. Yalnız, Cumhuriyet'in kurulması ile birlikte kadınların iş hayatına katılımlarında hemen bir artış olmamıştır, fakat laikleşme ile birlikte cinsiyet ayrımı azaldığında Türk kadını çeşitli meslek dallarında varlığını kanıtlamıştır.

Tablo: 3
Yükseköğretim Kurumları'nda Kayıtlı Öğrencilerin Bölümlerine Göre
Cinsiyet Dağılımı % (1983-1984) (1984-1985)*

BÖLÜM	1983-84 Öğretim Yılı			1984-85 Öğretim Yılı			
	Lisans %	Önlis. %	Genel %	Lisans %	Önlis. %	Genel %	
Türkiye Top.	K	33,97	31,6	33,71	31,57	30,38	31,43
	E	66,03	68,4	66,29	68,43	69,62	68,57
Dil ve Ed.	K	51,25		51,25	51,92		51,92
	E	48,75		48,75	48,08		48,08
Matematik ve Fen Bil.	K	43,51		43,51	43,08		43,08
	E	56,49		56,49	56,92		56,92
Sağlık Bil.	K	39,23		39,23	37,10	33,76	33,09
	E	60,77		60,77	62,90	66,24	66,91
Sosyal Bil.	K	32,49		32,49	29,57		29,57
	E	67,51		67,51	70,43		70,43
Uygulamalı Sosyal Bil.	K	35,57	40,63	36,30	31,86	41,04	33,36
	E	64,43	59,37	63,70	68,14	58,96	66,64
Teknik Bil.	K	291,96	13,49	20,41	21,88	11,63	19,70
	E	78,04	86,51	79,59	78,12	88,37	80,30
Ziraat ve Ormancılık	K	27,71	4,20	27,60	27,81	9,34	27,61
	E	72,29	95,80	72,40	72,19	90,66	72,39
Sanat	K	45,70	63,91	47,54	45,90	53,41	56,86
	E	54,30	36,09	52,46	54,10	46,59	43,14

(*) ÖSYM İstatistikleri, Bilkent, Beytepe, Ankara.

1986-1987 öğretim yılında ilk ve orta dereceli okullarda görevli öğretmen dağılımı incelenirse şehir ve köy okullarında görev yapan öğretmen sayılarında cinsiyete göre farklılıklar görülür (Tablo 4). Ülkemizde; gerek şehirde, gerekse köylerde okul öncesi eğitim kurumları dışında toplam erkek öğretmen sayısı kadın öğretmen sayısından fazladır.

Okul öncesi öğretim kurumları dışında kadın öğretmen oranının en yüksek olduğu yer liselerdir (% 14,84).

Kırsal kesimde ortaokul dengi meslek okulları hariç, her öğretim kurumunda görev yapan erkek öğretmen oranı yüksektir.

Şehirlerde iki cinsin oranı birbirine yaklaşırken, köylerde cinsiyete bağlı farklılık oranı yüksek olmaktadır. Köylerde kadın oranı erkek oranının üçte biri kadardır.

1983-1988 döneminde üniversitelerde görevli öğretim üye ve yardımcıların cinsiyete göre dağılımları Tablo 5'de görülmektedir. Tablo 5 incelenince; okutmanlık dışında her kategoride erkek oranı kadın oranından belirgin derecede yüksektir.

Tablo: 4
1986-87 Öğretim Yılında Türkiye'deki Okullarda Görevli Öğretmen Dağılımı (Şehir-Köy)

	Toplam Okul	Okul Öncesi Eğitim		İlkokul		Ortaokul		Ortaokul Dengi Mes. Okulları		Lise		Lise Dengi Mes. Okulları			
		E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K		
TOPLAM	61314	214060	148125	30	6282	126296	90593 61,16	28396	13583 9,17	791	864 0,06	31651	21984 14,84	27608	155911 10,53
ŞEHİR	12856	119924	112768	30	5159	48512	59631	15920	11546	76	79	28185	20835	27201	15518
KÖY	48458	94136	35357	0	1123	77784	30962	12476	2037	3	7	3466	1149	407	79

Tablo: 5

Üniversitelerde Görevli Öğretim Elemanlarının Cinsiyetlerine ve Akademik Görevlerine Göre Sayıları

		Toplam	Prof.	Doç.	Y. Doç.	Öğr.Gör.	Okut.	Uzm.	Arş. Gör.	Çev. E. Öpl.
1983-1984 Öğretim Yılı	T	20333	1823	2596	2407	3840	1119	576	7908	64
	K	58.65	290	547	560	1114	700	230	2404	20
		28.84	15.91	21.07	23.27	29.01	62.56	39.93	30.4	31.25
	E	14.468	1533	2049	1847	2726	419	2346	5504	44
		71.16	84.09	78.93	76.73	63.18	37.44	60.07	696	68.75
1984-1985 Öğretim Yılı	T	21949	1891	2792	2503	4193	1457	630	8451	29
	K	6536	296	575	602	1243	810	267	2700	11
		29.78	15.65	20.59	24.05	29.64	57.65	42.88	31.95	37.93
	E	15413	1595	2217	1901	2950	617	363	5751	18
		70.22	84.35	79.41	75.94	70.36	42.35	57.62	68.05	62.07
1985-1986 Öğretim Yılı	T	22968	1877	2899	2484	4350	1647	636	9049	21
	K	6950	297	609	611	1265	920	261	2974	11
		30.26	15.82	21.01	24.6	29.08	55.86	41.04	32.87	52.38
	E	16018	1580	2290	1873	3085	727	375	6075	10
		69.74	84.18	78.99	75.4	70.92	44.14	58.96	67.13	47.62
1986-1987 Öğretim Yılı	T	24382	1911	3142	2714	4441	1926	695	9527	15
	K	7585	311	683	700	1304	1046	293	3235	10
		31.11	16.27	21.74	25.79	29.36	54.31	43.16	33.96	66.67
	E	16797	1600	2459	2014	3137	880	402	6292	5
		68.89	83.73	78.36	4.21	70.63	45.69	57.84	66.04	33.33
1987-1988 Öğretim Yılı	T	27196	2015	3421	3495	4746	2192	744	10543	14
	K	8470	320	735	902	1384	1189	309	3618	11
		31.14	15.88	21.48	25.81	29.16	54.24	41.53	34.32	78.57
	E	18726	1695	2686	2593	3362	1003	435	6925	3
		68.86	84.12	78.53	74.19	70.84	45.76	58.47	65.18	21.43
22.09.1988 Tarihi göre	T	28114	2772	2864	3469	4544	2368	861	11213	12
	K	8839	510	626	918	2372	1268	363	3860	10
		31.79	18.40	21.86	26.75	52.20	53.55	43.16	34.34	83.33
	E	19175	2152	2238	2511	3272	1100	498	7363	2
		68.20	81.6	18.14	73.25	69.81	46.45	57.84	65.66	16.16

Yıldan yıla kadın öğretim üye ve yardımcılarının sayısındaki artış memnuniyet verici olmakla birlikte, iki cinsin oranları arasında hâlâ önemli farklılıklar vardır. Tablo 6'da ise 1991 yılında Akademik mesleğe kadınların katkılarını üniversiteler ele alınarak incelenmiştir.

Daha önce belirtildiği gibi Türk toplumunda da kadınlar "eşit eğitim hakkı"na sahiptirler. Eşit eğitim hakkından söz edildiğinde anlaşılması gereken şey, kadının, kadın olarak değil kişi olarak eğitilmesidir. Biçimsel açıdan Türkiye'de kızların eşit eğitim görmesini engelleyen kurallar, yasalar yoktur. Buna karşılık toplumda kadın eğitimine ilişkin belli değerler vardır. Bu değerlerin kadınlara yansımaması olanaksızdır.

Kamuda çeşitli görevlerde bulunan kadınlardan öncelikle anne ve eş olarak eğitilmesi gerektiğini belirtenlerin yüzdesinin eğitim düzeyi ile arttığı gözlenmiştir³ (Tablo 6). Eğitim düzeyinin yükselmesi kadınların çalışmaya karşı daha olumlu bir tutum edinmesine yol açmaktadır.

Tablo: 6
1991'de Kadınların Akademik Mesleğe Katılımları

Üniversite	Üniversitesinin Yeri ve Kuruluşu	Fakülte Sayısı	Tüm Öğr. Eleman.	Kadın %	Prof. Sayısı	Kadın Prof. %	Kadın Dekan Sayısı
1- Akdeniz		1	250	25.2	36	36.1	
2- Anadolu	EST	4	528	35.8	57	28.1	
3- Ankara	M, EST	11	2458	35.0	588	28.2	3
4- Atatürk	EST	3	612	14.4	87	0.08	1
5- Bilkent	M	1	43	37.2	7	14.3	
6- Boğaziçi	M, EST	4	369	46.9	85	32.9	2
7- Cumhuriyet	EST	2	364	28.0	26	15.4	
8- Çukurova	EST	4	706	26.5	132	16.7	
9- Dicle	EST	2	377	19.9	24	16.7	1
10- Dokuz Eylül	M	5	930	31.1	93	15.1	
11- Ege	M, EST	7	1585	33.7	364	23.9	3
12- Erciyes		1	327	19.6	27	14.8	
13- Fırat	EST	2	136	13.2	12	25.0	
14- Gazi	M	7	1527	38.6	160	20.0	
15- Hacettepe	M, EST	9	1768	39.6	368	30.4	3
16- İnönü	EST	1	110	18.2	11	27.3	
17- İstanbul	M, EST	10	2423	34.8	760	27.6	1
18- İstanbul Tek.	M, EST	8	1158	28.8	257	14.4	1
19- Karadeniz Tek.	EST	4	589	17.5	58	15.5	1
20- Marmara	M	10	1242	38.9	168	21.4	1
21- Mimar Sinan	M	3	318	33.6	57	17.5	1
22- Ondokuz Mayıs	EST	2	269	20.8	47	19.1	
23- Ortaoğu Tek.	M, EST	4	1386	30.8	192	15.6	1
24- Selçuk	EST	2	219	15.5	27	14.8	1
25- Trakya		2	275	29.1	17	23.5	1
26- Uludağ	EST	4	556	27.7	108	13.9	1
27- Yıldız	M	4	668	36.2	125	12.8	
28- Yüzüncü Yıl		1	122	12.3	4	25.0	1
TOPLAM		118	21335	32.2	3897	23.0	23

M: Metropol Kent

EST: 1981'den önce kurulan Üniversite

Evliliğin kadının çalışma yaşamında başarısını nasıl etkilediğine ilişkin arada farklar gözlenmesine karşın genel değerlendirme Tablo 7'de görülmektedir. Evlilik yaşamının kadının çalışma yaşamında başarıya ulaşmasını engellediğini düşünenlerin sayısı eğitim düzeyinin yükselmesi ile birlikte düşmektedir.

Tablo: 7
Kadınlar İçin İdeal Yaşam Biçimine İlişkin Görüşlerin
Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

	İlköğretim ve altı		Orta Öğrenim		Yüksek Öğrenim		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İyi bir ev kadını ve anne olmalı	24	27.9	79	16.9	10	5.6	113	15.5
Meslek eğitimi görüp gerektiğinde bunu kullanmalı	6	7.0	80	17.1	26	14.6	112	15.3
Başarılı bir iş kadını olmalı	-	-	1	0.2	1	0.6	2	0.3
Ev kadınlığı ve iş kadınlığını birlikte yürütmeli	56	65.1	307	65.8	141	79.2	504	68.9
TOPLAM	86	100.0	467	100.0	178	100.0	731	100.0

Tablo: 8
Evlilik Yaşamının Kadının Çalışma Yaşamında Başarıya Ulaşmasını
Engelleyip Engellemediğine İlişkin Görüşlerin Eğitim Düzeyine
Göre Dağılımı

	İlköğretim ve altı		Orta Öğrenim		Yüksek Öğrenim		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	46	53.5	186	40.5	53	29.8	288	39.4
Hayır	0	46.5	256	54.8	120	67.4	416	56.9
Bir ölçüde	-	-	22	4.7	5	2.8	27	3.7
TOPLAM	86	100.0	467	100.0	178	100.0	731	100.0

Günümüz Türkiye'sinde büyük kentler başta olmak üzere, gelişmiş batı ülkelerinin kadınları düzeyinde eğitilmiş, Türk kadınlarına rastlamak mümkündür. Diğer taraftan kentler ile kırsal bölge arasında hatta kentlerin semtleri ile mahalleleri arasında kadınlarımızın eğitim düzeylerinde büyük farklılıklar olduğunu da biliyoruz.

Türkiye'de eğitilmiş kadın sayısındaki artış oranı niçin erkeklerinkinden daha düşüktür? Bu soruyu cevaplandırmaya çalışacağız:

1. Atatürk'ün de belirttiği gibi kadının eğitilmesi ve onun daha özgür davranarak fikir üretebilmesi büyük bir devrimdir; fakat töreler ve toplumların yazılı olmayan kuralları yasalara, toplumsal ve ekonomik olaylara göre her zaman daha yavaş bir hızla evrimleşir ve değişir. Anadolu kadınının erkeğe bağımlılığı ve itaati gibi törelerin değişimi bilhassa kırsal bölgede eğitim düzeyi ile çok yavaş gerçekleşmektedir⁴.

2. Coğrafiik ve ekonomik nedenlerden devletin eğitim hizmetini en ücra köşelere ulaştırma hızı bilhassa Cumhuriyet'in ilk 25 yılında oldukça yavaş gerçekleşmiştir.

3. Aslında kadının eğitimi Atatürk'ün en önemli köktenci reformlarından birisiydi. Atatürk 15 yıl gibi çok kısa bir dönemde devrimini başarıya ulaştırmaya çalışmıştı; 1950'den sonraki partiler rejimi ise ülkemizde demokratik bir yaşam için gereklidi; fakat siyasi partilerin oy kaygısı başta laiklik ve çağdaşlaşma olmak üzere Kemalizm'in temel ilkelerini son 40 yıllık dönemde tartışma ortamına taşıdığından kadının eğitimi hareketi de beklenen hız ile gerçekleşmemiştir.

4. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda izlenen ekonomik politikalar nedeniyle eğitim için Milli Eğitim Bakanlığı bütçesine ayrılan payın yeterli olamadığını görüyoruz. Hızlı nüfus artışı ile paralel bir okullaşma oranına ise ulaşmak gittikçe imkansız hale gelmiştir ve dolayısıyla kadının eğitimi gecikmiştir.

Ulu önder Atatürk'ün ölümünden itibaren Türk kadınının arzu edilen hızla eğitilememesinin sonucu olarak Türk Toplumunu çeşitli toplumsal sorunlar ile karşı karşıya kalmıştır. Batı uygarlığı düzeyine erişme mücadelemizin temel unsuru şüphesiz ki eğitimidir ve bilhassa kadının eğitimidir.

Daha önce belirttiğim gibi akademik kariyerdeki elemanlarımızın % 32'si kadındır. İşin enteresan yönü 1963'de akademik kariyerdeki elemanlarımızın % 23'ü kadındır ve bu oran o dönemde UNESCO istatistiklerine göre Japonya'da % 9.6 ve A.B.D.'de % 16.8 idi⁵.

Üniversitelerimizde öğretim yapan kadın öğretim elemanlarımızın Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren bilim alanında yer aldığını görüyoruz. Günümüzde pek çok Türk kadınının bilhassa fen, tıp, mühendislik alanında gerçekleştirdiği araştırmaları yabancı ülkelerin bilimsel dergilerinde yayınlanmakta ve Uluslararası Kongreler'in birçoğunda Türkiye'yi kadın delegeler temsil etmektedirler.

Cumhuriyet Türkiyesi'nin Türk kadınına sağladığı eğitim imkanlarından yararlanan bizler en üst düzeyde eğitildik; Ulu önder Atatürk'e çok şey borçlu olduğumuz bilincine sahip biz bayan Üniversite Öğretim Elemanlarının Türk kadınının eğitimine katkılarımızın artması oranında çağdaşlaşma hedefimize şüphesiz daha çabuk ulaşacağız.

Gerçekleştirdiği İnkılaplar ile, Türk kadınına çalışma ve yaptığı ile övünebilme, kendine güvenebilme imkanlarını hazırlayan Büyük ATATÜRK'e, Kadın Üniversite Öğretim Elemanları adına minnet ve şükranlarımı sunarım.

KAYNAKLAR

1. BAŞGÖZ, İ., WILSON, H.E.: Türkiye Cumhuriyetinde Eğitim ve Atatürk, Dost Yayınları, Ankara, 1988, s. 117.
2. DOĞRAMACI, E.: Türkiye'de Kadının Dünü ve Bugünü, T. İş Bankası Yayını, Ankara, 1989, s. 105-121.
3. ÇİTÇİ, O.: Kadın Sorunu ve Türkiye'de Kamu Görevlisi Kadınlar, T.O.D.A.İ.E. Yayını, Ankara, 1982, s. 174.

4. CAPORAL, B.: Kemalizmde ve Kemalizm Sonrasında Türk Kadını, T. İş Bankası Yayını, Ankara, 1982, s. 735-741.
5. GÖKSEL, B.: Çağlar Boyunca Türk Kadını ve Atatürk, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını: 906, Ankara, 1988, s. 213.